

Presidieförslag om Nordisk gemenskap för försvarsfrågor

1. Presidiets förslag

Presidiet föreslår att

Nordiska rådet beslutar

att Nordiska rådets presidium tar initiativ till en Nordisk Försvarsgemenskap i form av en rundabordskonferens om försvars- och säkerhetspolitiken i Norden. Till konferensen inbjuds de nordiska försvarsministrarna, ordförandena i de nationella parlamentens försvarsutskott, de nordiska ländernas försvarsschefer och representanter för NORDEFECO samt Färöarna, Grönland och Åland.

2. Bakgrund

Det nordiska samarbetet inom försvarspolitiken uppvisar idag en sådan djup, bredd och dynamik som man under det kalla krigets tid inte ens kunnat drömma om. Orsakerna till detta är dels ett uppdämt behov, dels nödvändigheten att öka kostnadseffektiviteten inom detta politikområde.

Först efter Sovjetunionens kollaps 1991 och de baltiska ländernas frigörelse blev det politiskt möjligt att lyfta upp säkerhetspolitiska frågor i Nordiska rådets (NR:s) arbete. Så sent som 1997 infördes en årlig försvarspolitisk redogörelse vid rådets sessioner. Behovet att spara i de offentliga utgifterna har ytterligare påskyndat samarbetet. Med samarbetet uppnår man kostnadsbesparande synergieffekter och s.k. skalfördelar i enlighet med de förslag som f.d. utrikes- och försvarsminister Thorvald Stoltenberg presenterade i sin rapport "Nordiskt samarbete om utrikes- och säkerhetspolitik" (2009).

Ett omfattande samarbete kring ambassaderna är ett exempel från utrikessektorn, och gemensamma stridsövningar, materialanskaffningar och specialutbildning av officerare ett annat från försvarsförvaltningen.

Det är en paradox, att detta dynamiska och långtgående samarbete på områden som hör till den nationella suveränitetens "hårda kärna" sker utanför de formella ramarna, utan ett fast sekretariat och utan parlamentariskt inflytande.

Nordiska rådet

A 1584/presidiet

Framlagt av:
Presidiet

J.nr. 12-00324-5

I CENS rapport "Nordiska Gemenskaper – en vision för samarbetet" kan man läsa (s. 38): "Den Stoltenbergiska solidaritetsförklaringen (förslag nr. 13) synliggjorde på sitt sätt det stigande ömsesidiga beroendeförhållande som det fördjupade nordiska utrikes- och försvarspolitiska samarbetet medför. Men vi (CENS) tror att det nordiska utrikes- och försvarspolitiska samarbetet i snabb takt håller på att nå gränsen för hur långt man kan gå genom ett frivilligt och oförpliktande samarbete. För att ta nästa steg borde det utrikes- och försvarspolitiska samarbetet politiseras och demokratiseras, samt synliggöras på ett bättre sätt. Det är dags att på allvar börja diskutera en Nordisk Utrikespolitisk Gemenskap och en Nordisk Försvarsgemenskap".

Rapporten föreslår att man inom ramen för det officiella nordiska samarbetet skapar "Nordiska Gemenskaper" för bestämda prioriterade politikområden där det nordiska samarbetet idag har goda förutsättningar. Utrikes- och försvarspolitiken är ett exempel på ett sådant prioriterat område.

"Dessa Nordiska Gemenskaper kunde ha sin utgångspunkt i ett politiskt avtal, en konvention eller en överenskommelse, där man från högsta politiska nivå förklarar ländernas avsikt att förstärka det nordiska samarbetet inom detta område" (s.27). Gemenskaperna skulle utgöra ett ramverk för ett ambitiöst men flexibelt samarbete med tydligt politiskt innehåll. Rapporten understryker att samarbetet på ministernivå kompletteras med konkreta insatser för att stärka debatten på tvärs av gränserna bland såväl parlamentariker, fackexperter och medborgare.

I det norska ordförandeskapsprogrammet för NR år 2013 sägs: "På regjeringens nivå er det etablert et nært samarbeid på utenriks- og sikkerhetspolitisk område. Derimot er kontakten med det nordiske parlamentariske arbeidet ikke godt nok utbygget. Det er bra med utenriks- og forsvarspolitiske redegjørelser på sesjonen, men det er ikke tilstrekkelig. Regjeringene bør senest 1 september hvert år fremlegge til Nordisk Råd redegjørelser på disse områdene, slik at Rådets organer får mulighet til å drøfte disse i forkant av Nordisk Råds session og fremlegge sine synspunkter» (s. 3). Det norska ordförandeskapet i Nordiska rådet vill därför arbeta för att stärka samarbetet mellan de nordiska länderna i försvars- och beredskapsfrågor och för att de nordiska regeringarna etablerar en ordning för att framlägga saker till debatt i Nordiska rådet om nordiskt samarbete kring utrikes- och säkerhetspolitik samt samhällssäkerhet.

Danmarks delegation till Nordiska Rådet arrangerade 21.11.2012 ett intressant, vällyckat och välbesökt seminarium kring försvars- och utrikespolitik.

Förslaget om att ta initiativ till en Nordisk Försvarsgemenskap i form av en rundabordskonferens er därför en uppföljning och ett svar på ovanstående utmaningar.

Konferensen arrangeras i samarbete med det finska ordförandeskapet i NORDEFKO och har som mål att tillföra en parlamentarisk dimension till det pågående nordiska försvarssamarbetet.

Efter att NR:s president öppnat konferensen ger försvarsministrarna en statusredogörelse samt en framtidsvision av samarbetet, som grund för

diskussionen. Efter konferensen presenterar presidenten sina konklusioner i ett pressmeddelande. Konklusionerna behandlas av presidiet.

Nordiska rådet

Konferensen arrangeras efter överenskommelse vid lämplig tidspunkt år 2013. Deltagarna förväntas stå för sina egna kostnader. Konferensen hålls i Finland, som är NORDEFKO:s ordförandeland år 2013.

A 1584/presidiet

3. Höring

Presidiet har vid flera tillfällen diskuterat utrikes- och försvarssamarbetet. Vid sessionen i Helginsfors 2012, presenterade Johan Strang sin rapport "Nordiska Gemenskaper", som innehåller bland annat förslaget att styrka detta politikområde. Dessutom hänvisas till det norska ordförandeskapsprogrammet för 2013, som också prioriterar detta område högt. Den finske försvarsministern Carl Haglund har hörts. Han finner initiativet lovligt och välkomnar samarbetet med NORDEFKO under dess finska ordförandeskap.

Framlagt av:
Presidiet

J.nr. 12-00324-5

4. Presidiets synpunkter

Presidiet önskar att styrka det försvarspolitiska samarbete. Presidiet ser emellertid inte ett ministerråd som nödvändigt för detta, så som föreslås i CENS rapport.

Däremot anser presidiet, att förslaget om att ta initiativ till en Nordisk Försvarsgemenskap i form av en rundabordskonferens om försvars- och säkerhetspolitiken i Norden, är en realistisk och intressant modell för ett ökat samarbete. Om erfarenheten från den försvars- och säkerhetspolitiska rundabordskonferensen är positiva, arrangeras en motsvarande konferens kring utrikespolitiken.

5. Konklusion

Presidiet föreslår att

Nordiska rådet beslutar

att Nordiska rådets presidium tar initiativ till en Nordisk Försvarsgemenskap i form av en rundabordskonferens om försvars- och säkerhetspolitiken i Norden. Till konferensen inbjuds de nordiska försvarsministrarna, ordförandena i de nationella parlamentens försvarsutskott, de nordiska ländernas försvarshefer och representanter för NORDEFKO samt Färöarna, Grönland och Åland.

Reykjavik den 29. januar 2013

Bertel Haarder (V)

Cristina Husmark Pehrsson (M)

Helgi Hjörvar (A)

Høgni Hoydal (T)

Karin Gaardsted (S)

Karin Åström (S)

Kimmo Sasi (saml)

Maarit Feldt-Ranta (sd)

Marit Nybakk (A), president

Mikkel Dencker (DF)

Per-Kristian Foss (H), visepresident

Simo Rundgren (cent)

Åsa Torstensson (C)